

*Л. В. Антонова,
д. держ. упр., професор,
професор кафедри обліку і аудиту,
Чорноморський національний університет ім. П. Могили, м. Миколаїв, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2975-6453>*

*А. В. Антонов,
д. держ. упр., професор,
професор кафедри економічної безпеки, публічного управління та адміністрування,
Державний університет "Житомирська політехніка", м. Житомир, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0495-7056>*

DOI: 10.32702/2306-6814.2023.19.130

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

*L. Antonova,
Doctor of Sciences in Public Administration, Professor,
Professor of the Department of Accounting and Auditing, Petro Mohyla Black Sea National University, Mykolaiv, Ukraine
A. Antonov,
Doctor of Sciences in Public Administration, Professor,
Professor of the Department of Economic Security, Public Administration and Management,
State University "Zhytomyr Polytechnic", Zhytomyr, Ukraine*

THEORETICAL PRINCIPLES OF STATE REGULATION OF FOREIGN ECONOMIC ACTIVITIES IN UKRAINE IN THE CONTEXT OF ENSURING ECONOMIC SECURITY OF THE STATE

У статті окреслено теоретичні основи реалізації механізму регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні та систематизовано погляди на сутнісне наповнення дефініції "зовнішньоекономічна діяльність". На основі проведеного аналізу висвітлено низку різних тлумачень, що дозволяє говорити про суперечливість поглядів на ЗЕД. У цілому таку діяльність можна описати як таку, що являє собою великий спектр взаємодії суб'єктів господарювання однієї країни із суб'єктами господарювання іншої країни під впливом норм чинного законодавства та пов'язана з експортом або імпортом послуг та товарів.

Доведено, що ЗЕД є багатогранним явищем, де задіяно значну кількість різних суб'єктів економічних відносин у державі. При цьому перед державою постає завдання з регулювання значного сектора економічних відносин, що включає ЗЕД.

Представлено концептуальні положення механізму державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Визначено, що механізм державного регулювання ЗЕД включає багато елементів і ряд внутрішніх і зовнішніх факторів, котрі мають вагомий вплив та повинні враховуватись органами публічної влади під час вироблення зовнішньоекономічної політики країни.

The article establishes the essence of the mechanism of state regulation of foreign economic activity, defines the theoretical foundations of the implementation of the mechanism and systematizes views on the regulation of foreign economic activity in Ukraine. Based on the conducted analysis, a number of different interpretations were highlighted, which allows us to talk about the contradiction of views on the foreign economic activity. In general, such activity can be described as a broad spectrum of interaction between economic entities of one country and economic entities of another country under the influence of the norms of the current legislation and related to the export or import of services and goods. Defined, that state regulation of foreign exchange uses different methods (economic, administrative, legal). The use of specific instruments should involve the analysis of their implementation mechanism and possible consequences for the global community as a whole, as well as the impact on the national economy separately. It has been established that the state regulation of foreign exchange provides for the implementation of various legislative, executive and control measures aimed at improving foreign exchange within the framework of the national economy. It also means creating favorable conditions and mechanisms for the effective development of interaction between business entities in different countries. It is stated that the mechanism of state regulation of foreign trade is a complex of economic forms, tools and methods used to stimulate, coordinate and regulate the activities of subjects in the field of foreign economic relations. The basis of such regulation is a set of methods that affect the system of foreign economic relations, including both economic and non-economic means of influence. It has been proven that foreign trade is a multifaceted phenomenon involving a significant number of different subjects of economic relations in the state. At the same time, the state faces the task of regulating a significant sector of economic relations, which includes foreign trade, and the mechanism of state regulation of foreign trade includes many elements and a number of internal and external factors that have a significant impact and must be taken into account by public authorities when developing the country's foreign economic policy.

Ключові слова: механізм державного регулювання, зовнішньоекономічна діяльність, економічні відносини, митна політика, імпорт та експорт, економічна безпека.

Key words: mechanism of state regulation, foreign economic activity, economic relations, customs policy, import and export, economic security.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Стабілізація та розвиток національної економіки за сучасних умов глобалізації стають можливими завдяки ефективному державному регулюванню, яке включає в себе методичне забезпечення, інструменти, умови та спеціалізований інструментарій. Винайдення місця та ролі держави у процесі регулюванні окремих напрямів ринкової економіки набуло нового змісту через повномасштабне російське вторгнення, системну кризу та зміну пріоритетів внутрішньої, а також зовнішньої політики держави. При цьому врахуванню досвіду розвинених країн світу приділяється все більше уваги з боку дослідників.

Зовнішньоекономічна діяльність (ЗЕД) є ключовим фактором соціально-економічного розвитку в будь-якій державі, що стає особливо актуальним у сьогоdnішніх обставинах. Наразі спостерігається активізація транснаціональних процесів та економічної інтеграції між державами світу, а також глибокий міжнародний поділ праці в умовах глобалізації світового господарства. Варто відмітити, що розвиток ЗЕД у макроекономічному середовищі держави сприяє інтеграції її економіки в міжнародні ринкові процеси, підвищенню конкурентоспроможності на світовій арені, модернізації виробництва та раціональному використанню ресурсів. Він також має за мету покращення якості життя населення, вирішення фінансово-економічних, соціальних та екологічних проблем [16].

Нині зростає значення ЗЕД як ключового фактора розвитку національної економіки та економічної безпеки нашої країни. У розвинених країнах практично немає галузі, яка б не була "вплетена" у сферу міжнародної економічної діяльності з метою захисту національних інтересів і державної безпеки, шляхом підтримки торговельних та взаємовигідних відносин відповідно до загальних норм. Розширення масштабів та географії ЗЕД, посилення процесу інтеграції України в європейське та світове співтовариство, а також орієнтація на ЄС, зумовлюють необхідність удосконалення і, в окремих випадках, змін у механізмах державного регулювання всіх аспектів ЗЕД. У цьому контексті особливо важливим стає дослідження теоретичних основ в аспектах трансформації механізму державного регулювання ЗЕД з урахуванням агресивних чинників впливу через повномасштабне російське вторгнення, системну кризу та зміну пріоритетів внутрішньої, а також зовнішньої політики держави

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Багато питань теорії та практики регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні та за її межами знайшло своє висвітлення у працях таких дослідників, як: О.В. Банчук-Петросова, В.В. Беякова, А.В. Бурковська, Я.М. Гадзало, Н.М. Галазюк, С.М. Гончаров, В.В. Дятлова, О.В. Заячківська, О.М. Зелінська,

Таблиця 1. Визначення дефініції "зовнішньоекономічна діяльність"

Джерело	Визначення
ЗУ «Про зовнішньоекономічну діяльність»	ЗЕД розуміється як діяльність українських та іноземних суб'єктів господарської діяльності, що побудована на взаємовідносинах між ними та відбувається в межах України, а також поза її межами. Ця дефініція широко розглядає різноманітні види діяльності, однак не надає конкретних напрямків [13].
Господарський кодекс України	ЗЕД визначається як господарська діяльність, яка передбачає перетин митного кордону України майна та (або) робочої сили. При цьому не розглядаються фінансові операції [5].
Тлумачний словник економіста	ЗЕД - це форма торговельно-економічної діяльності країни на міжнародній арені, установ та організацій незалежно від форми власності. Ця діяльність пов'язана з імпортом та експортом послуг і товарів, а також реалізації спільних торговельних, виробничих й транспортних структур за допомогою використання іноземного фінансового капіталу, різних кредитів та за участі іноземних суб'єктів [4, с. 143].
Словник термінів з дисциплін «Міжнародні економічні відносини» та «Зовнішньоекономічна діяльність України»	ЗЕД - це діяльність українських та закордонних суб'єктів господарювання, котра побудована на взаємовідносинах між цими суб'єктами, як на території України, так і за кордоном [19, с. 14].
І. Платонова	ЗЕД представляє собою спосіб включення економіки країни до глобальної системи світового господарства і, отже, у процеси міжнародного поділу праці та взаємодії між країнами. Це особливо актуально в умовах зростаючої глобалізації, яка має регіональний і глобальний вплив на ЗЕД [12].
С. Стахорська	ЗЕД - це комплекс відносин у суспільстві, при якому створюються і використовуються грошові ресурси для задоволення нагальних суспільних потреб [14].
О. Заячківська	ЗЕД - це одна зі складових діяльності суб'єкта господарювання України, котра виникає внаслідок взаємодії з закордонними партнерами з метою ефективної реалізації міжнародної діяльності [7].
Р. Морган, К. Катсікеас	У світовій практиці термін «зовнішньоекономічна діяльність» фактично не застосовується. Відповідними виразами можуть бути «international trade» чи «foreign trade», котрі перекладаються як «міжнародна торгівля», а саме - обмін товарів та послуг за межами національних кордонів [9; 11].

Н.Б. Кушнір, Н.О. Кушнір, Ю.Я. Лузан, Є.І. Масленников, Д.А. Міщенко, Л.О. Міщенко, Г.В. Ортіна, Д.В. Параконний, І.О. Платонова, К.В. Положенцева, С.І. Стахорська, О.А. Сущенко, Л.М. Титаренко, В.С. Ткач, Т.Б. Топольницька, І.М. Труніна, В.В. Химинець, С. Юрченко тощо. У їх працях розглянуто сутність зовнішньоекономічної діяльності та особливості її регулювання. При цьому варто відзначити, що механізм державного регулювання зовнішньоекономічних відносин потребує більш ретельного аналізу.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою статті є встановлення сутності механізму державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, визначення теоретичних основ реалізації механізму та систематизація поглядів на регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Розглядаючи національну економіку з точки зору її функціональної орієнтації, варто враховувати два основні напрями торговельних відносин, а саме: внутрішню і зовнішню торгівлю. Основна роль внутрішньої торгівлі полягає в задоволенні внутрішніх потреб споживачів за рахунок внутрішнього виробництва, тоді як

зовнішній напрям торговельних відносин орієнтований на вихід на міжнародний ринок послуг, товарів і результатів виробництва задля підвищення загального економічного добробуту країни. Отже, головним критерієм розрізнення цих двох секторів є економічні зв'язки між суб'єктами господарювання, що представляють різні країни. Виходячи з цього, можна розглядати зовнішньоекономічні відносини як складну систему різноманітних форм міжнародного співробітництва держав і їх інститутів у різних сферах економічної діяльності.

Між основних факторів, які спонукають до розвитку зовнішньоекономічних відносин, слід виокремити такі:

- нерівномірність економічного розвитку різних держав у світі;
- відмінності в ресурсах сировини; різниця в рівнях розвитку людського капіталу;
- нерівномірність розподілу фінансових ресурсів;
- характер функціонування політичної системи;
- відмінний рівень науково-технічного розвитку;
- особливості географічного розташування і природних умов [18].

Розвиток ЗЕД визначається децентралізацією зв'язків між інституціями і переходом ЗЕД до рівня суб'єктів господарювання. В цілому на сутність ЗЕД є значна кількість поглядів, котрі з різних боків надають кваліфікацію цьому явищу (табл. 1).

Низка різних тлумачень дає змогу говорити про су-перечливість поглядів на ЗЕД. У цілому таку діяльність можна описати як таку, що являє собою великий спектр взаємодії суб'єктів господарювання однієї країни із суб'єктами господарювання іншої країни під впливом норм чинного законодавства та пов'язана з експортом або імпортом послуг та товарів.

Цілями регулювання ЗЕД є:

- забезпечення економічної рівноваги та балансу на внутрішньому ринку країни;
- стимулювання прогресивних та конструктивних перетворень у економіці, включаючи зовнішньоекономічні зв'язки суб'єктів ЗЕД країни;
- створення сприятливих умов для включення економіки держави до системи світового поділу праці.

Державне управління ЗЕД означає вплив уповноважених державних органів на ЗЕД суб'єктів господарювання, що має на меті підвищення її ефективності та результативності [20].

Регулювання ЗЕД в Україні здійснюється з огляду на такі завдання:

- сприяння розвитку економіки країни та впровадженню інновацій;
- створення єдиної гармонійної системи, що поєднує виробничу та зовнішньоторговельну діяльність;
- диверсифікація зовнішньоекономічних зв'язків та уникнення монополії імпорту.

З цієї причини головним завданням державного регулювання ЗЕД є різносторонній розвиток зовнішньоекономічних зв'язків, що допомагатиме зменшити рівень залежності економіки держави від монополії імпортерів товарів, які мають велике стратегічне значення для різних галузей вітчизняного виробництва, зокрема енергоносіїв та матеріальних ресурсів, включаючи сировинні. Державне регулювання ЗЕД включає в себе різноманітні економічні та неекономічні методи впливу на систему зовнішньоекономічних відносин, які спрямовані на досягнення поставлених цілей та завдань [1].

Державне регулювання ЗЕД використовує різні методи:

1. Економічні (або тарифні) — це комплекс заходів, які використовують митні тарифи для регулювання ЗЕД. Вони відіграють ключову роль у стабілізації економіки держави та виконують такі функції: фіскальну (збільшення надходжень до бюджету) та протекціоністську (захист вітчизняного виробництва). Сюди відносяться різноманітні збори, тарифи, пільгові кредити для експортерів, іноземні депозити, гарантії, субсидії та звільнення від сплати податків для експортерів [10].

2. Адміністративні (або неекономічні) — це заходи, спрямовані на захист національної економіки, що можуть включати ембарго (повне припинення ЗЕД), ліцензування, квотування та специфічні вимоги до товарів. Вони базуються на адміністративному (силовому) регулюванні для досягнення своєї мети — захисту національної економіки через краще використання ресурсів [9, с. 28].

3. Правові. Правове регулювання ЗЕД в Україні ґрунтується на застосуванні положень законів та низки підзаконних актів відповідних органів публічної влади, які визначають норми для регулювання та контролю за ЗЕД [11].

Використання конкретних інструментів повинно передбачати аналіз їхнього механізму впровадження та можливих наслідків для всесвітньої спільноти загалом, а також впливу на національну економіку окремо. Ця проблема має декілька аспектів:

- для всіх діючих інструментів державного регулювання існують свої власні механізми функціонування;
- використання конкретного інструменту пов'язується із конкретними досягненнями та певними витратами;
- економічні результати функціонування цих інструментів слід розглядати у двох базових аспектах: безпосередні зміни на ринку конкретного товару або послуги, що виступає об'єктом державного регулювання, і опосередковані впливи (так звані вторинні ефекти), котрі пов'язані із ринком інших супровідних товарів [8].

Регулювання ЗЕД включає систему заходів, які комбінують прямий законодавчий вплив на експорт та імпорт товарів підприємствами через економічні інструменти. Серед них: податки, митні ставки, процедури митного декларування, обов'язки з продажу іноземної валюти та інші. Таке регулювання має за мету захистити і покращити структуру внутрішнього ринку. Крім того, державне регулювання ЗЕД можна розглядати у двох аспектах:

- у широкому контексті, де держава впливає на загальну ЗЕД;
- у вузькому контексті, де воно включає розробку та реалізацію конкретної зовнішньоекономічної політики [17]. Традиційно до основних компонент зовнішньоекономічної політики держави відносять зовнішньоторговельну, валютно-фінансову, політику у сфері залучення іноземних інвестицій та митно-тарифну політику.

Ефективна реалізація митної політики в механізмі регулювання ЗЕД є обов'язковим кроком для активного здійснення зовнішньоекономічної політики в умовах зростання економічної взаємодії між країнами та розширення інтеграційних процесів. Ця складова механізму допомагає митним органам успішно виконувати завдання забезпечення економічної безпеки держави, а також ефективно захищати економічні інтереси на міжнародній арені, при цьому підтримуючи центральну мету зовнішньоторговельної політики — інтеграцію ЗЕД у світову торговельну систему. Валютно-фінансова складова механізму регулювання ЗЕД означає сукупність управлінських методів та форм, які встановлюються уповноваженими державними органами для регулювання умов та строків розрахунку в іноземних валютах за операціями експорту й імпорту резидентами України, а також для контролю за використанням валютних коштів і подібних аспектів [15].

Державне регулювання ЗЕД передбачає впровадження різних законодавчих, виконавчих та контролюючих заходів з метою поліпшення ЗЕД у рамках національної економіки. Це також означає створення сприятливих умов і механізмів для ефективного розвитку взаємодії між суб'єктами господарювання в різних країнах.

У регулюванні ЗЕД склад методів фінансового впливу відіграє важливу роль, оскільки саме вони визнача-

Рис. 1. Схематичне зображення механізму державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні

ють своєчасність, повноту й ефективність фінансування господарської діяльності та, відповідно, прогнозування розвитку суб'єкта господарювання, а також виконання фінансових зобов'язань як щодо держави, так і стосовно інших учасників господарських відносин. Серед основних векторів фінансового регулювання ЗЕД є:

- прогнозування;
- планування;
- оперативна та поточна фінансово-економічна діяльність [14].

Головним предметом фінансового регулювання є ЗЕД суб'єктів господарювання. Ця діяльність зазнає впливу регулюючих органів на різних рівнях, таких як державні органи (державне регулювання) і недержавні регулюючі органи (асоціативне регулювання). Поряд з цим відмічається вплив безпосередньо від самих суб'єктів ЗЕД (саморегулювання). Важливим учасником у цьому контексті є держава, через те, що вона впливає на суб'єктів господарювання, котрі діють у зовнішньоекономічній сфері, а також на зовнішньоекономічні відносини регіонів і секторів економіки держави [3].

Фінанси у сфері ЗЕД використовуються для залучення країни до світової економіки. Це пов'язано з тим, що фінансовий механізм, який функціонує в міжнародних економічних відносинах, служить засобом реалізації фінансової політики держави в зовнішньоекономічній сфері, впливаючи при цьому на економічні інтереси учасників міжнародних відносин і сприяючи розвитку міждержавної економічної інтеграції. Специфіка фінансового регулювання ЗЕД полягає в тому, що це регулювання обертається навколо фінансових аспектів ЗЕД. Це включає в себе застосування різноманітних фінансових методів, форм, інструментів, засобів і регулювальних механізмів [6].

Один із ключових показників, котрий відображає результативність ЗЕД в економіці країни, — це платіжний баланс. Він визначає відношення між грошовими потоками, які входять до країни з-за кордону, та грошовими виплатами, які здійснюються країною за кордоном протягом конкретного періоду [2].

Отже, фінансова складова механізму регулювання ЗЕД охоплює різноманітні взаємопов'язані форми, методи, інструменти та способи організації фінансових відносин і керування грошовими потоками в цій сфері. Це дає можливість створити необхідний обсяг фінансового забезпечення для ефективної ЗЕД. Вибір конкретних методів та інструментів фінансового регулювання залежить від специфіки зовнішньоекономічних операцій і впливає на організаційні процеси, структурний склад джерел фінансування, їх обсяги, напрямки і ризики використання. Ця діяльність спрямована на досягнення макроекономічної стабільності та забезпечення моніторингу стану економіки на різних етапах розвитку [15, с. 67].

ЗЕД суб'єктів господарювання керується певними принципами, визначеними в ЗУ "Про зовнішньоекономічну діяльність" [13]. Серед них виділяють:

1. Принцип суверенітету народу України в ЗЕД. Він передбачає, що народ України має виключне право незалежно та самостійно здійснювати ЗЕД у межах України, дотримуючись внутрішніх законів держави, а також виконувати всі міжнародні зобов'язання та договори в цій галузі.

2. Принцип свободи ЗЕД. Цей принцип надає суб'єктам ЗЕД право вступати в такі зв'язки за власним бажанням. Вони можуть здійснювати ЗЕД у різних формах, які не суперечать законам України. Важливим аспектом є обов'язок дотримання встановленого законодавством порядку під час здійснення ЗЕД. Сюди також відноситься право власності суб'єктів ЗЕД на результати цієї

діяльності. Це означає, що суб'єкти мають виключне право власності на отримані результати своєї діяльності.

3. Принцип юридичної рівності та відсутності дискримінації у ЗЕД. Він полягає в тому, що всі суб'єкти цієї діяльності, включаючи державу, мають однакові права перед законом. Забороняється будь-яка діяльність держави, яка призводить до обмеження прав суб'єктів ЗЕД та дискримінації, незалежно від їх форми власності, місцезнаходження та інших характеристик. Заборонено обмежувальні дії будь-яких суб'єктів, окрім випадків, передбачених чинним законодавством.

4. Принцип верховенства закону передбачає, що регулювання ЗЕД здійснюється виключно законами України. Забороняється використання нормативно-правових актів нижчого рівня, а також рішень місцевих органів, які створюють менш сприятливі умови для суб'єктів ЗЕД, ніж визначені чинним законодавством.

5. Принцип захисту інтересів суб'єктів ЗЕД передбачає, що Україна гарантує рівний захист інтересів усіх суб'єктів чинним законодавством, включаючи іноземних суб'єктів господарської діяльності на своїй території та за її межами відповідно до законів України і міжнародного права. Україна при цьому захищає свої державні інтереси відповідно до законів України і міжнародних договорів [13].

Суб'єкти господарської діяльності, здійснюючи ЗЕД, також дотримуються принципу еквівалентності обміну та уникають демпінгу при імпорті та експорті товарів.

У цілому можна констатувати, що механізм державного регулювання ЗЕД являє собою комплекс економічних форм, інструментів і методів, які використовуються для стимулювання, координації і регулювання діяльності суб'єктів у галузі зовнішньоекономічних відносин. Основою такого регулювання є набір методів, які впливають на систему зовнішньоекономічних відносин, включаючи як економічні, так і неекономічні засоби впливу [12].

Діяльність суб'єктів ЗЕД у державі має:

- підпорядковуватись загальним цілям;
- керуватись завданнями, що приведе до корисного ефекту;
- реалізовуватись за конкретними принципами, що захищається державою;
- реалізовуватись на основі конкретних методів під впливом інструментів державного регулювання в економічній сфері.

На основі проведеного дослідження можна графічно зобразити механізм державного регулювання ЗЕД (рис. 1).

ВИСНОВКИ

Таким чином, ЗЕД є багатогранним явищем, де задіяно значну кількість різних суб'єктів економічних відносин у державі. При цьому перед державою постає завдання з регулювання значного сектора економічних відносин, що включає ЗЕД, а сам механізм державного регулювання ЗЕД включає багато елементів впливу, які генерують низку чинників, котрі мають системоутворювальний вплив та повинні враховуватися регуляторними інституціями під час формування та реалізації зовнішньоекономічної політики країни.

Література:

1. Банчук-Петросова О.В., Ортіна Г.В. Методи державного регулювання розвитку зовнішньоекономічної діяльності. Інвестиції: практика та досвід. 2022. № 9-10. С. 92—95. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2022.9-10.92>.
2. Бурковська А. В., Параконний Д.В. Зовнішньоекономічна діяльність та її вплив на стан платіжного балансу України. Modern economics. 2020. № 23. С. 20—25.
3. Гадзало Я. М., Лузан Ю. Я. Зовнішньоекономічна діяльність та результативність функціонування аграрного сектору економіки України. Економіка АПК. 2021. № 4. С. 6—17.
4. Гончаров С. М., Кушнір Н. Б. Тлумачний словник економіста. Київ: Центр учбової літератури. 2009. 262 с.
5. Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення 14.09.2023).
6. Дятлова В. В., Положенцева К. В. Зовнішньоекономічна діяльність України: регіональні особливості, тенденції та напрями розвитку. Вісник економічної науки України. 2020. № 1. С. 73—78.
7. Заячківська О. В. Характеристика наукових поглядів щодо поняття "Зовнішньоекономічна діяльність". Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Економічні науки. 2020. Вип. 3. С. 72—78.
8. Зелінська О. М., Галазюк Н. М. Наднаціональне регулювання у сфері міжнародних економічних відносин. Економічні науки. Серія : Економічна теорія та економічна історія. 2017. Вип. 14. С. 86—92.
9. Масленніков Є. І., Ткач В. С. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні. Економіка. Фінанси. Право. 2018. № 5 (2). С. 27—30.
10. Масленніков Є.І., Белякова В.В. Методичні підходи до формування стратегічних завдань зовнішньоекономічної діяльності підприємства. Економіка. Фінанси. Право. 2016. № 11/5. С. 13—16.
11. Міщенко Д. А., Міщенко Л. О. Теоретичні основи механізму державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2021. № 2. URL: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=1965>.
12. Платонова І. О. Теоретичні засади механізмів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Інвестиції: практика та досвід. 2020. № 13—14. С. 125—129.
13. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України від 16.04.1991 № № 959-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text> (дата звернення 14.09.2023).
14. Стахорська С. І. Теоретичний підхід до визначення сутності фінансового регулювання ЗЕД. Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер.: Економічні науки. 2018. Вип. 28 (1). С. 31—35.
15. Стахорська С. І. Теоретичні основи функціонування фінансового механізму зовнішньоекономічної діяльності. Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки. 2018. Вип. 54. С. 66—71.

16. Сущенко О. А., Труніна І. М. Формування підходу до кластерного управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємств в умовах глобальної конкуренції. Бізнес Інформ. 2015. № 9. С. 91—96.

17. Титаренко Л. М. Міжнародна економічна політика України: сучасні виклики та перспективи. Глобальні та національні проблеми економіки. 2018. Випуск 22. С. 114—118.

18. Топольницька Т. Б. Напрями підвищення дієвості механізму регулювання зовнішньоекономічної діяльності підприємств цементної галузі України. Ефективна економіка. 2020. № 4. DOI: 10.32702/2307-21052-020.4.67 (дата звернення 14.09.2023).

19. Химинець В. В., Кушнір Н. О. Словник термінів з дисциплін "Міжнародні економічні відносини" та "Зовнішньоекономічна діяльність України". Ужгород. 2019. 76 с.

20. Юрченко С. Теоретичні засади адміністративно-правового регулювання у сфері зовнішньоекономічної діяльності. Сучасні питання економіки і права. 2017. Вип. 1. С. 125—130.

21. Morgan, R. E., & Katsikeas, C. S. (1997). Theories of international trade, foreign direct investment and firm internationalization: a critique. Management decision, 35(1), 68-78. https://www.academia.edu/download/43163461/IB_Article_for_Quiz_1_1_.pdf.

References:

1. Banchuk-Petrosova, O. V. and Ortina, G. V. (2022), "Methods of state regulation of the development of foreign economic activity", Investytsii: praktyka ta dosvid, vol. 9-10, pp. 92—95. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2022.9-10.92>.

2. Burkovska, A. V. and Parakorny, D. V. (2020), "Foreign economic activity and its influence on the balance of payments of Ukraine", Modern economics, vol. 23, pp. 20—25.

3. Gadzalo, Y. M. and Luzan, Yu. Ya. (2021), "Foreign economic activity and effectiveness of functioning of the agrarian sector of the economy of Ukraine", Ekonomika APK, vol. 4, pp. 6—17.

4. Goncharov, S. M. and Kushnir, N. B. (2009), Tlumachnyi slovnyk ekonomista. [Explanatory dictionary of an economist], Center for Educational Literature, Kyiv, Ukraine.

5. The Verkhovna Rada of Ukraine (2003), "Economic Code of Ukraine" available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (Accessed 14 Sep 2023).

6. Dyatlova, V. V. and Polozhentseva, K. V. (2020), "Foreign economic activity of Ukraine: regional features, trends and directions of development", Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy, vol. 1, pp. 73—78.

7. Zayachkivska, O. V. (2020), "Characteristics of scientific views on the concept of "Foreign economic activity"", Visnyk Natsionalnoho universytetu vodnoho hospodarstva ta pryrodokorystuvannia. Ekonomichni nauky, vol. 3, pp. 72—78.

8. Zelinska, O. M. and Galazyuk, N. M. (2017), "Supranational regulation in the sphere of international economic relations", Ekonomichni nauky. Seriya: Ekonomichna teoriia ta ekonomichna istoriia, vol. 14, pp. 86—92.

9. Maslennikov, E. I. and Tkach, V. S. (2018), "State regulation of foreign economic activity in Ukraine", Ekonomika. Finansy. Pravo, vol. 5 (2), pp. 27—30.

10. Maslennikov, E. I. and Belyakova, V. V. (2016), "Methodical approaches to the formation of strategic tasks of the enterprise's foreign economic activity", Ekonomika. Finansy. Pravo, vol. 11 (5), pp. 13—16.

11. Mishchenko, D. A. and Mishchenko, L. O. (2021), "Theoretical foundations of the mechanism of state regulation of foreign economic activity in Ukraine", Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok, vol. 2. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1965> (Accessed 14 Sep 2023).

12. Platonova, I. O. (2020), "Theoretical foundations of mechanisms of state regulation of foreign economic activity", Investytsii: praktyka ta dosvid, vol. 13—14, pp. 125—129. DOI: 10.32702/2306-6814.2020.13-14.125

13. The Verkhovna Rada of Ukraine (1991), The Law of Ukraine "About foreign economic activity", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text> (Accessed 14 Sep 2023).

14. Stakhorska, S. I. (2018), "Theoretical approach to determining the essence of financial regulation of foreign exchange", Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Ser.: Ekonomichni nauky, vol. 28 (1), pp. 31—35.

15. Stakhorska, S. I. (2018), "Theoretical foundations of the functioning of the financial mechanism of foreign economic activity", Visnyk Lvivskoho torhovelno-ekonomichnoho universytetu. Ekonomichni nauky, vol. 54, pp. 66—71.

16. Sushchenko, O. A. and Trunina, I. M. (2015), "Formation of an approach to cluster management of foreign economic activities of enterprises in conditions of global competition", Biznes Inform, vol. 9, pp. 91—96.

17. Tytarenko, L. M. (2018), "International economic policy of Ukraine: current challenges and prospects", Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky, vol. 22, pp. 114—118.

18. Topolnytska, T. (2020), "Ways of improving efficiency of regulation mechanism of foreign economic activity of ukrainian cement industry enterprises", Efektyvna ekonomika, vol. 4, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7783> (Accessed 14 Sep 2023).

19. Khymynets, V. V. and Kushnir, N. O. (2019), Slovnyk terminiv z dysyplin: Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny" ta "Zovnishnoekonomichna diialnist Ukrainy" [Dictionary of terms from the disciplines "International Economic Relations" and "Foreign Economic Activity of Ukraine"], Uzhhorod, Ukraine.

20. Yurchenko, S. (2017), "Theoretical principles of administrative and legal regulation in the sphere of foreign economic activity", Suchasni pytannia ekonomiky i prava, vol. 1, pp. 125—130.

21. Morgan, R. E. and Katsikeas, C. S. (1997), "Theories of international trade, foreign direct investment and firm internationalization: a critique", Management decision, vol. 35 (1), pp. 68—78, available at: https://www.academia.edu/download/43163461/IB_Article_for_Quiz_1_1_.pdf (Accessed 14 Sep 2023).

Стаття надійшла до редакції 19.09.2023 р.